

того, чтобы были полностью раскритикованы те ошибки, которые были допущены в изданных работах институтом. До сих пор никто из редакторов — ни Белоусов, ни Гуслистый, ни Ястребов, ни Супруненко — не выступили с обстоятельной критикой допущенных ими буржуазно-националистических ошибок, и есть стремление уже после решения ЦК снять с себя ответственность за эти ошибки и переложить вину на других. В институте работа отделов не налажена. Например, отдел капитализма в этом году провел лишь одно заседание. Считаю ненормальным такое положение, когда научные сотрудники Лавров, Коваленко и др[угие] работают одновременно в отделе феодализма и в отделе советского периода. Такие важнейшие события жизни нашей страны, как подготовка к 30-летию Великой Октябрьской социалистической революции, 800-летие Москвы проходят помимо Института истории Украины.

За три дня работы совещания в обсуждении постановления ЦК КП(б)У “О политических ошибках и неудовлетворительной работе Института истории Украины Академии наук УССР” приняло участие 19 человек.

19 сентября совещание закончило свою работу.

Назаренко

ЦДАГО України, ф. 1, оп. 30, спр. 621, арк. 170–174. Оригінал. Машинопис.

Опубл.: У лежцатах тоталітаризму: перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936–1956 рр.). — Ч. 2. — С. 100–104.

№ 248

Резолюція закритих партійних зборів Інституту історії України АН УРСР по розгляді постанови ЦК КП(б)У від 29 серпня 1947 р. “Про політичні помилки і незадовільну роботу Інституту історії України Академії наук УРСР”

23 вересня 1947 р.

м. Київ

Заслухавши і обговоривши постанову ЦК КП(б)У від 29 серпня 1947 р. “О политических ошибках и неудовлетворительной работе Института истории Академии наук УССР”, партійні збори відмічають, що ЦК КП(б)У в своїй постанові викриває ті політичні помилки, що їх припустив в своїх наукових роботах Інститут історії, вказав на причини, які призвели до цих помилок, і дав сувору, але цілком заслужену і справедливую оцінку роботи інституту, характеризуючи її як незадовільну.

Постанова ЦК КП(б)У являється важливішим політичним документом, що мобілізує наукових робітників інституту на боротьбу проти проявів буржуазного українського націоналізму в історичній науці і у викладанні історії України.

Інститут історії АН, як це відмічено в рішенні ЦК КП(б)У, не спромігся за своє *тринадцятирічне* існування розробити і видати науково

витриману марксистсько-ленінську історію України. Ті ж роботи, які випущені Інститутом історії, зокрема “Короткий: курс історії України” під редакцією С. М. Білоусова, К. Г. Гуслистого, М. Н. Петровського, М. І. Супруненка і Ф. О. Ястребова; “Нарис історії України” під редакцією К. Г. Гуслистого, Л. М. Славіна, Ф. О. Ястребова, а також перший том “Історії України” під редакцією М. Н. Петровського, написані в антимарксистському дусі і мають в собі великі політичні помилки буржуазно-націоналістичного характеру.

Автори і редактори згаданих робіт не тільки не викрили фальсифікацію і перекручення історії українського народу буржуазно-націоналістичними істориками, але і самі висвітили ряд питань історії України з буржуазно-націоналістичних позицій, запозичивши у М. Грушевського, Антоновича, Костомарова і др. їх схему, методологію і періодизацію.

Автори робіт по історії України не тільки не викрили і не розгромили концепцій буржуазних націоналістів, але й самі виявилися в полоні буржуазно-націоналістичних істориків.

ЦК КП(б)У відмітив, що наявність політичних помилок і перекручень, припущених в роботах по історії України, явилась результатом не тільки слабкої марксистсько-ленінської підготовки, але і наявності решток буржуазно-націоналістичних поглядів ряду наукових робітників Інституту історії і, зокрема, директора інституту М. Н. Петровського.

Збори визнають, що парторганізація інституту незадовільно проводила роботу по марксистсько-ленінському вихованню наукових робітників, що буржуазно-націоналістичні теорії піддавалися недостатній критиці. Та ж критика буржуазно-націоналістичних теорій Грушевського і його “школи”, яка велась науковими робітниками інституту, в тому числі і комуністами, в доповідях, лекціях і окремих друкованих в пресі статтях, спрямувалася головним чином проти, і не завжди в достатній мірі, проти Грушевського і його “школи”, і поруч з цим не викривалися помилки в роботах інституту і власні помилки тих, що виступали з цими лекціями і статтями, і критика теорій Грушевського і його “школи” явилася, таким чином, своєрідною ширмою, яка відводила власні помилки.

Парторганізація не забезпечила належного контролю і колективного обговорення виданих інститутом робіт, благодушно і по-примиренськи віднеслася до припущених помилок, їх викриття і виправлення.

Наявність буржуазно-націоналістичних помилок в роботі інституту стала можливою ще й тому, що парторганізація це розгорнула справжньої більшовицької критики і самокритики, не мобілізувала весь колектив наукових робітників на боротьбу проти буржуазно-націоналістичних помилок і перекручень.

Загальні збори парторганізації інституту *постановляють*:

1. Прийняти постанову ЦК КП(б)У “Про політичні помилки і незадовільну роботу Інституту історії Академії наук УРСР” до керівництва і

неухильного виконання, поклавши її в основу всієї дальшої науково-дослідчої роботи по створенню справжньо-наукової марксистсько-ленінської історії України. Постанова ЦК КП(б)У повинна стати для всієї партійної організації бойовою програмою в боротьбі за повне і остаточне викорінення усіх і усякого роду прояв українського націоналізму в продукції Інституту історії, бойовою більшовицькою програмою боротьби за рішучий підйом і підвищену якість всієї ідеологічної роботи.

2. Схвалити і прийняти до неухильного керівництва постанову Київського міськкому КП(б)У “Про міроприємства по виконанню постанови ЦК КП(б)У від 29 серпня 1947 р. «Про політичні помилки та незадовільну роботу Інституту історії України АН УРСР»”.

3. Виходячи з керівних вказівок, даних в постанові ЦК КП(б)У, парторганізація Інституту історії повинна найрішучіше забезпечити насправді повну ліквідацію, а в дальшому усунути будь-яку можливість проникнення викритих партією помилок і перекирвань буржуазно-націоналістичного характеру в освітленні історії України шляхом систематичного повсякденного контролю виконаних робіт.

4. Створення повноцінних справжньо-наукових марксистсько-ленінських праць по історії України повинно з’явитися справою більшовицької честі всього наукового колективу і зокрема кожного наукового робітника. Парторганізація Інституту історії буде якнайрішучіше і найнаполегливіше домагатися того, щоб всі праці по історії України, що їх підготовлює інститут, були просякнуті ідеєю нерозривного зв’язку з історією російського, білоруського і других народів Радянського Союзу.

5. Переглянути всі розділи радянського періоду “Короткою курсу” і IV тому “Історії України” під кутом зору міжнародного всесвітньо-історичного значення Великої Жовтневої соціалістичної революції і її величезного впливу на долю українського народу, підкресливши, що тільки внаслідок перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції і здійснення національної політики більшовицької партії було утворено українську Державу — УРСР.

6. Відзначаючи незадовільний стан роботи по марксистсько-ленінській підготовці наукових робітників інституту, партзбори вважають за необхідне поставити марксистсько-ленінське виховання наукових кадрів основним завданням парторганізації. Домогтися, щоб кожний комуніст і безпартійний науковий робітник насправді і по суті невинно займався підвищенням свого ідейно-політичного рівня. Партбюро провадити систематичний контроль над цією роботою.

7. Негайно розгорнути роботу по виправленню і переробці авторами розділів “Короткого курсу” і TV тому в дусі постанови ЦК, закінчивши всю роботу до 15 жовтня ц. р.

8. Перегляд наукової тематики інституту під кутом зору відповідності рішенням ЦК КП(б)У.

9. Дальший перегляд всіх робіт інституту, як друкованих, так і тих, що ще в рукописах, для остаточного викорчовування рештків буржуазно-націоналістичних ідей і викриття їх носіїв.

10. Вимагати від комуністів, а також і від позапартійних робітників інституту, які допустили в своїх роботах буржуазно-націоналістичні помилки (*Гуслистий, Супруненко, Білоусов, Ястребов, Славін* і др.), розкритикувати свої помилки і остаточно роззброїтись від буржуазно-націоналістичних концепцій “школи” Грушевського і, керуючись вказівками Сталіна, Жданова і Кірова про складання марксистського підручника, ділом довести свою відданість справі партії Леніна-Сталіна.

11. Доручити партбюро забезпечити організацію своєчасним редагуванням названих вище робіт, закінчивши це міроприємство до 10 жовтня 1947 р.

12. Зобов'язати членів партії, які працюють над складанням схеми і тезисів історії України, закінчити цю роботу до 10 жовтня 1947 р. і обговорити їх на парторганізації.

13. Організувати цикл лекцій, докладів і опублікувати статті які викривають помилки і перекинуття в висвітленні історії України. Доручити партбюро розробити тематику лекцій і докладів, а також визначити авторів статей.

14. Зобов'язати партійну частину дирекції негайно організувати по відділах обговорення ряду актуальних питань з історії України (про всесвітньо-історичне значення Жовтневої революції, про боротьбу з буржуазним націоналізмом в період імперіалізму, завоювання Жовтневої соціалістичної революції і інш.).

15. Всю роботу по виправленню політичних помилок і перекинуття провадити, розгортаючи більшовицьку критику і самокритику в дусі нетерпимості до ворожих теорій і поглядів буржуазно-націоналістичного характеру. Рішуче покінчити з наявністю елементів груповщини і попередити, що до тих, хто буде намагатися проявляти такі наміри, будуть вжиті самі рішучі заходи партійного впливу.

16. Партзбори вимагають від партчастини дирекції (тт. *Іванова і Лося*) і від т. *Рубача* приділити максимум уваги питанню підготовки молодих кадрів — аспірантів і молодших наукових робітників.

Парторганізація запевняє ЦК КП(б)У, що вона по-більшовицькому виправить політичні помилки і перекинуття, припущені в роботах інституту, і виправдає те велике довір'я, яке ЦК КП(б)У віддає радянським історикам.

Колектив наукових робітників інституту докладе всіх зусиль, аби створити справжньо-марксистсько-ленінську історію України, гідну великої сталінської доби.

ЦДАГО України, ф. 1, оп. 70, спр. 744, арк. 52–56. Оригінал. Машинопис.

Опубл.: У лецатах тоталітаризму: перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936–1956 рр.). — Ч. 2. — С. 104–108.